

Souhrnná teritoriální informace:

Bělorusko

Zastupitelský úřad ČR v Bělorusku 16. 7. 2021 16:00

Bělorusko je prezidentský systém s dvoukomorovým parlamentem. Hlavou státu je od roku 1994 prezident Alexandr Lukašenko (jeho mezinárodně uznávaný prezidentský mandát skončil 05. 11. 2020, ČR neuznala výsledek zfalšovaných prezidentských voleb v Bělorusku v srpnu 2020), který pomocí tzv. mocenské vertikály a za podpory silových složek kontroluje parlament, soudní moc i veškeré úřady. Stav lidských a občanských práv v Bělorusku za poslední rok upadl na nejnižší představitelnou úroveň. Počet politických vězňů dosáhl nového historického maxima a má tendenci k dalšímu růstu. Běloruské nevládní organizace jsou pod bezprecedentním tlakem a čelí existenčnímu nebezpečí. Bělorusko je zároveň posledním státem v Evropě, který doposud vykonává trest smrti.

Vyhrocená vnitropolitická situace po prezidentských volbách společně s nízkou poptávkou po běloruském zboží na světových trzích v důsledku šíření koronaviru citelně vyčerpávají ekonomiku, dochází ke snížení životní úrovně obyvatelstva. K současnému poklesu HDP dochází na pozadí nízké srovnávací základny, což indikuje výrazné oslabení ekonomiky. Krize silně zasáhla ekonomiku skrze inflační očekávání, prohloubení zadluženosti země a pokles domácí poptávky. Vyhledky růstu běloruské ekonomiky v následujících letech jsou značně limitované a vzhledem k přetrvávajícím vnitřním hrozbám (rostoucí inflační převis, omezené finanční a investiční zdroje, nesoulad mezi úrovní mezd a produktivitou práce, odliv kvalifikovaných kádrů) budou v mnohém záviset na celkové spolupráci s Ruskou federací (nezbytným předpokladem pro běloruskou ekonomiku zůstává solidní ekonomický růst hlavního obchodního partnera) a dalším vývojem vztahů s EU a USA (nové sankce, běloruská protiopatření).

V Bělorusku k žádným strukturálním reformám nedochází. Stále se jedná o centrálně spravovanou ekonomiku, ve které mají rozhodující podíl státní podniky řízené jednotlivými ministerstvy. Jejich dominující pozice, preference získané od úřadů (finanční a úvěrové zdroje, úlevy, výhody ohledně normativních závazků aj.) zpomalují rozvoj perspektivního soukromého sektoru. To dělá ekonomiku země mnohem zranitelnější vůči vnějším šokům. Neefektivní státní podniky jsou jednou z hlavních příčin, proč je běloruská ekonomika slabá. Na druhou stranu země má širokou zemědělskou a průmyslovou základnu (průmysl tvoří necelých 25 % běloruského hospodářství a více než polovina průmyslové produkce míří na export), která dnes skýtá řadu obchodních a investičních příležitostí pro česká řešení v rámci probíhající modernizace firem, které každoročně generují miliardové příjmy a významně tak přispívají do státního rozpočtu. V následujících sektorech stabilně roste poptávka: energetický, strojírenský, zemědělský a potravinářský a oblast odpadového hospodářství. Ke ztížení fungování nejen českých firem by však mohlo dojít v reakci na uvalení sektorálních sankčních opatření EU vůči Bělorusku.

Základní údaje	
Hlavní město	Minsk
Počet obyvatel	9,349 mil. (2021)
Jazyk	běloruština, ruština
Náboženství	60% věřící, z nich 82% pravoslavných, 12% katolíků, 6% dalších
Státní zřízení	prezidentská republika
Hlava státu	Alexandr Lukašenko
Hlava vlády	Roman Golovčenko
Název měny	Běloruský rubl (BYN)
Cestování	
Časový posun	+2 hod (v létě +1 hod)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ing. Tomáš Pernický
Ekonomický úsek	Mgr. Ivan Galat
Konzulární úsek	Ing. Milan Jandera
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	60,7
Hospodářský růst (%)	-0,9
Inflace (%)	7,4
Nezaměstnanost (%)	5,3

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Běloruská republika (bělorusky Рэспубліка Беларусь, rusky Республика Беларусь, anglicky the Republic of Belarus).

Členové vlády k 31. 5. 2021:

- 1 | Předseda vlády: Roman GOLOVCHENKO
- 1 | První místopředseda vlády: Nikolai SNOPKOV
- 1 | Místopředsedové vlády: Vladimir KUKHAREV, Yury NAZAROV, Igor PETRISHENKO, Aleksander SUBBOTIN.
- 1 | Nejdůležitější ministři:
- 1 | Ministr antimonopolní regulace a obchodu (MART): Vladimir KOLTOVICH
- 1 | Ministr architektury a výstavby (Minstrojarchitektury): ---
- 1 | Ministr vnitřních záležitostí (MVD): Ivan KUBRAKOV
- 1 | Ministr bytového a komunálního hospodářství (Minžilkomchoz): Andrey KHMEL
- 1 | Ministr zdravotnictví (Minzdrav): Dmitry PINEVICH
- 1 | Ministr zahraničních věcí: Vladimir MAKEJ
- 1 | Ministr energetiky: Viktor KARANKEVICH
- 1 | Ministr informací (Mininform): Uladzimir PIARTSOU
- 1 | Ministr kultury (Minkul'tury): Anatoly MARKEVICH
- 1 | Ministr lesního hospodářství (Minleschoz): Vitalij DROZHHA
- 1 | Ministr obrany (Minoborony): Viktor CHRENIN
- 1 | Ministr vzdělávání (Minobrazovanie): Igor KARPENKO
- 1 | Ministr pro daně a poplatky (MNS): Sergej NALIVAJKO
- 1 | Ministr pro mimořádné události (MČS): ---
- 1 | Ministr přírodních zdrojů a ochrany životního prostředí (Minprirody): Andrej CHUDYK
- 1 | Ministr průmyslu (Minprom): Pyotr PARKHOMCHIK
- 1 | Ministr spojů a informatizace (Minsvjazi): Konstantin SHULGAN
- 1 | Ministr zemědělského hospodářství a potravin (Minselchozprod): Ivan KRUPKO
- 1 | Ministr sportu a turistiky (Minsport): Sergej KOVALČUK
- 1 | Ministr dopravy a komunikací (Mintrans): Alexej AVRAMENKO
- 1 | Ministr práce a sociální ochrany (Mintruda i soczaščity): Irina KOSTEVICH
- 1 | Ministr financí (Minfin): Yury SELIVERSTOV
- 1 | Ministr hospodářství (Minekonomiki): Aleksandr CHERVJAKOV
- 1 | Ministr spravedlnosti (Minjust): Oleg SLIZHEVSKY

V čele země stojí prezident republiky, který je formálně pouze na vrcholu výkonné moci, ve skutečnosti však pomocí tzv. mocenské vertikály kontroluje prostřednictvím jmenování vedoucích pracovníků a představených také další dvě složky státní moci – zákonodárnou a soudní. Zákonodárná moc je nadělena parlamentu, který se skládá ze dvou komor – Sněmovny reprezentantů o síle 110 mužů a žen volených v jednomandátových volebních okruzích a horní komory tzv. Rady republiky, v níž zasedá osm představitelů za každou ze šesti oblastí Běloruska a hlavního města Minsku. Osm zbývajících „senátorů“ jmenuje přímo prezident. Soudní moc je vykonávána soudci obecné jurisdikce a hospodářskými soudy. Prezident stejnou personální metodou ovládá také oblastní, okresní a městské výkonné výbory, hlavní audiovizuální média v zemi a podstatnou část hospodářských subjektů. Soukromé subjekty režim ovlivňuje např. pomocí nájemních smluv ke státům vlastněným nemovitostem.

Bělorusko podle ústavy vyznává bezpečnostní neutralitu. Ve skutečnosti tomu tak není, neboť je součástí tzv. Svazového státu s Ruskou federací a členem Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti. V Bělorusku se připravuje v reakci na lidové protesty v r. 2020 a na žádost Ruské federace novela ústavy, která by měla umožnit Alexandrovi Lukašenkovi předat moc jinému prezidentovi. Součástí vnitropolitických změn by mohly být i nové dohody s Ruskou federací o naplnění Dohody o vytvoření Svazového státu Ruské federace a Běloruské republiky. Vnitropolitickou tendencí pro nejbližší roky je utužování autoritářského režimu a pokračování (vč. prohlubování i rozšiřování) represí proti všem nespokojeným občanům, nezávislým subjektům občanské společnosti, nezávislému tisku a politickým stranám.

1.2 Zahraniční politika země

Zahraniční politika Běloruska se v čase vyvíjí ve spirále, která znovu a bez výjimky končí ve spojeneckém svazku s Ruskou federací. Strategickým partnerem Běloruska je Čínská lidová republika. Jiné dlouhodobé spojení a strategické partnery Bělorusko nemá, snad s výjimkou některých zemí Společenství nezávislých států, které jsou sdruženy v Organizaci smlouvy o kolektivní obraně (ODKB) či Euroasijské hospodářské unii.

Zahraniční politika Běloruska je tak do značné míry situativní a lavírující a klade si za cíl obtížně dosažitelné cíle. Například koncept mnoho vektorovosti zahraniční politiky. Podle ní by se zahraniční obchod měl řídit určitým ideálním poměrem třetin – třetina s RF, třetina s EU, třetina s ostatními zeměmi. Tato doktrína byla potvrzena opakovaně i po lidových protestech na podzim 2020 A. Lukašenkem. Je však příliš ideální a odtržená od reality, jež činí zhruba polovinu obchodu s RF, 25 % s EU, 25 % s ostatními zeměmi. V důsledku politické turbulence v uplynulém roce, represím a zhoršení podnikatelského prostředí i běloruských protisankcí vůči EU (kolektivnímu Západu), je zřejmé, že v nejbližších letech bude obchodu dominovat Ruská federace a naopak EU se propadne. Lukašenko rovněž vydal pokyn, aby byly propracovány a otevřeny další možnosti v obtížně dostupných teritoriích (například v Latinské Americe nebo v rozvíjejících se zemích Afrického kontinentu), což je nesmírně náročné i pro zkušené exportéry s dobrým exportním portfoliem. Takovou zemí Bělorusko není, a proto není jasné, zda má podíl ostatních zemí šanci vyrůst.

Vztahy s USA jsou poznamenány podporou lidských práv ze strany Washingtonu. Po krátkém několikaletém období zlepšení politických vztahů a oboustranným krokům směřujícím k obnově diplomatického zastoupení na úrovni velvyslanců, se tento proces zcela zastavil a bude navrácen k předchozí úrovni. Bělorusko vnímá většinu sousedů jako nepřátele, kteří se zasazují o změnu politických poměrů v Bělorusku. Obvinění oficiálního Minsku nejvíce ulpívají na Polsku a Litvě, jejichž vztahy byly poníženy diplomaticky a jsou nyní postupně zmrazovány. Dostalo se ale v poslední době i České republice, např. za přítomnost centrály RFE/RL v Praze. Přitom bilaterální vztahy s Českou republikou byly pozastaveny z vůle oficiálního vedení Běloruska již na jaře 2020. Formálním důvodem byl problém s nedokončenou investicí v rodišti A. Lukašenka Školově, kterou v důsledku prohrané arbitráže profinancoval EGAP (šlo přibližně o 10 mil. USD). Bilaterální vztahy s EU jsou v hluboké diplomatické krizi.

Vztahy s Ruskou federací, jako jediným spojencem, doznávají v r. 2021 potenciální úpravy. Aktivita Ruské federace vzrostla v prosinci 2018. Ruská federace si nepřejí nadále finančně dotovat běloruský režim, na tom se nic nemění. Nicméně zatím nic nenasvědčuje ani tomu, že by byl A. Lukašenko ochoten vyměnit ruskou podporu pro svůj režim větším politickým propojením s Ruskou federací na základě Smlouvy o Svazovém státě Ruské federace a Běloruské republiky. Ruská federace tak bude své hospodářské, bezpečnostní a politické zájmy v Bělorusku prosazovat jednáním s běloruskou vládou. Bělorusko bude zase více sledovat ruskou zahraniční politiku a bude se jí přizpůsobovat.

V únoru 2021 ministr zahraničních věcí Běloruska Vladimír Makej oznámil, že bude připravena nová (čti první) koncepce zahraniční politiky Běloruska. V posledním roce se ukázalo, že zahraniční politika je vždy primárně závislá na stanovisku dotčených zemí k běloruskému autoritativnímu režimu v přímé úměře a obraně lidských práv v úměře nepřímé.

1.3 Obyvatelstvo

Na začátku roku 2021 žilo v Bělorusku 9,349 mil. obyvatel, z toho v produktivním věku (muži: 15-60,5 roků, ženy: 16-55,5 roků) 5,4 mil. osob. Městského obyvatelstva je 77,5 %. Hustota zalidnění: 46 ob. / km² (142. na světě). Demografické procesy v republice jde popsat sníženou plodností, vyšší úmrtností, postupným nárůstem počtu dětí narozených mimo manželství a rostoucím záporným saldem migrace. Podle sčítání lidu v r. 2019 je národnostní složení v Bělorusku následující: Bělorusové tvoří 83,7 % obyvatel, Rusové 8,2 % (785 tis.), statisticky významnou menšinu tvoří dále Poláci 3,1 % (295 tis.), Ukrajinci 1,7 % (159 tis., zřejmě to v současnosti bude již o vyšší desítky tisíc více) a Židé 0,1 % (13 tis.). Z ostatních národností jsou zastoupeni Arméni, Tataři, Romové, Ázerbájdžánci, Litevci, Moldavané, Turkmeni, Němci, Gruzínci, Číňané, Uzbeki, Lotyšci, Kazaši, Arabové, Čuvaši aj. Poslední sčítání lidu proběhlo na konci října r. 2019. Zhruba 60 % obyvatel Běloruska se považuje za věřící, z nich je drtivá většina křesťanů (82 % pravoslavných, 12 % katolíků, 6 % dalších konfesí – zejm. protestantů a uniátů), dále je v Bělorusku přítomen judaismus a islám. Začátkem roku 2021 bylo podle zákona zaregistrováno 26 konfesí.

2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Za posledních 10 let (2010 - 2020) byla vládní prognóza hospodářského růstu realizována pouze jednou - v roce 2017. Tehdy hrubý domácí produkt (HDP) stoupl o +2,4 %, namísto předpokládaných +1,7 %. Stalo se tak však po více než dvouletém propadu běloruské ekonomiky (-3,8 % v r. 2015; -2,5 % v r. 2016). Příprava oficiální prognózy růstu na rok 2020 vycházela z tzv. základního scénáře, který nezahrnoval výrazné ekonomické šoky. Běloruská vláda tak měla mnohem lepší očekávání, než se nakonec ukázalo. Ještě před vypuknutím epidemie koronaviru v prvním čtvrtletí musely běloruské ropné rafinerie pracovat v podmínkách omezení dodávek surovin z Ruska. Nedostatečné vyřízení rafinerií významně komplikovalo práci petrochemického a dopravního sektoru. Ve druhém čtvrtletí došlo ke zhoršení výkonnostních parametrů běloruského hospodářství v důsledku šíření koronaviru a nižší poptávky po běloruském zboží na světových trzích. Ve třetím a čtvrtém čtvrtletí rostla negativní očekávání podnikatelských subjektů a populace s ohledem na vyhrcovanou vnitropolitickou situaci po prezidentských volbách. Krize výrazně zasáhla ekonomiku skrz inflační očekávání, devalvací měny a pokles domácí poptávky.

Ve výsledku HDP země za rok 2020 poklesl o -0,9 % a činil v běžných cenách 60,4 mld. USD. Propad HDP je sice menší, než původní odhady (-6 %) analytiků MMF z jara po velkém šoku, kdy byly vyhlídky značně nejisté a pesimistické. Nenaplnily se ani předpovědi MMF a EBRD z října 2020 s očekávaným poklesem ekonomického výkonu o 3 %. K poklesu však došlo na pozadí nízké srovnávací základny (v r. 2019 růst HDP +1,0 %). Direktivní model řízení s plánovanou výrobou umožnil státním podnikům, které tvoří více jak 70 % běloruské ekonomiky, víceméně zachovat objem výroby. Místo na export však produkce putovala na sklad (zásoby podniků cca 2 mld. USD). Koncem roku řada exportně orientovaných podniků zaznamenala snížení rentability, vzrostl počet ztrátových podniků. To vše poukazuje na výrazné oslabení běloruské ekonomiky.

Na snížení HDP se největší měrou podílel vývoj hrubé přidané hodnoty v dopravě (-8,5 %), energetice (-3,8 %), těžebním průmyslu (-2,2 %) a obchodě (-1,4 %). Objem průmyslové produkce běloruských podniků vykázal -0,7 % pokles na 116,5 mld. BYN. Prudkému zhoršení stavu běloruské ekonomiky úspěšně brání úspěchy v zemědělství a v informační a komunikační oblasti. Zemědělská produkce si připsala +5,3 % (22,9 mld. BYN), informační a komunikační činnosti - nárůst o +7,0 %.

Na celkovém objemu vývozu zboží z Běloruska se nejvíce podílely draselná hnojiva, minerální oleje a výrobky ze železa nebo oceli, dráty z nelegované oceli, borové a jedlové dřevo, pneumatiky a zemědělská technika (nákladní automobily, traktory) a z oblasti potravinářství zejména sýrů, másla a masných výrobků. U dovozních položek je významný dovoz automobilů, strojů a zařízení užívaných v energetickém průmyslu, telefonní přístroje a přenosná zařízení pro automatizované zpracování dat.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,0	1,2	-0,9	0,7	1,8
HDP/obyv. (USD/PPP)	19 364,6	20 031,9	19 660,0	20 120,0	20 880,0
Inflace (%)	5,6	4,7	7,4	6,5	6,0
Nezaměstnanost (%)	4,8	4,7	5,3	N/A	N/A
Export zboží a služeb (mld. USD)	42,0	42,0	37,0	N/A	N/A
Import zboží a služeb (mld. USD)	41,3	42,2	35,2	N/A	N/A
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	0,7	-0,2	1,8	N/A	N/A
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	9,5	9,5	9,4	9,4	9,4
Průmyslová produkce (% změna)	5,7	1,0	-0,7	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	6	6	6	6	N/A

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Zvýšení úvěrových rizik v bankovním sektoru spojené se zhoršením finančního stavu dlužníků a vysokou specifickou vahou valutových úvěrů představuje v současnosti největší hrozbu pro finanční stabilitu země. Vláda prozatím disponuje možností nivelace uvedených výzev, ale pouze za cenu růstu problémů s plněním rozpočtu (pokles hospodářské aktivity v roce 2020 vedl ke snížení příjmů do státního rozpočtu; rozpočtový schodek v 2020 1,5 % HDP). Nezbytným požadavkem pro řešení problému špatných dluhů v bankovním systému je zvýšení efektivnosti podnikání ve státním sektoru. Politický souhlas v této otázce zatím chybí a běloruská vláda namísto přijetí strategických řešení pokračuje v dalších subvencích státem vlastněných ztrátových podniků na úkor soukromého sektoru. Navíc běloruská vláda hospodáří i letos s deficitním rozpočtem min. 2 % HDP s poměrně vysokou úrovní sociálních výdajů. Jedná se i o direktivní zvyšování úrovně příjmů obyvatelstva bez odpovídajícího zvýšení produktivity práce, což jen posiluje vnitřní rizika, z nichž je nejvýznamnější zrychlení tempa inflace.

Státní dluh Běloruska meziročně stoupl o 29 % na 57,8 mld. BYN (v lednu: 44,8 mld. BYN), tedy 52,8 % HDP. Z toho státní zahraniční dluh Běloruska stoupl o 1,4 mld. USD na 18,6 mld. USD; veřejný dluh Běloruska stoupl o 12,9 % na 9,9 mld. BYN (v lednu: 8,7 mld. BYN). Objem devizových rezerv na konci roku 2020 činil 7.469 mld. USD (vláda počítala s objemem devizových rezerv min. 7,3 mld. USD na konci 2020). Dluhová služba - Běloruský stát si (podle Ministerstva financí Běloruska) v období leden – prosinec 2020 půjčil na zahraničních trzích 3.147 mil. USD (z toho rozmístění eurobondů v celkové částce 1391,5 mil. USD; půjčka Vlády Ruské federace a bank RF v hodnotě 1051,1 mil. USD; Eurasijský fond stabilizace a rozvoje půjčil 500 mil. USD; China Export-Import Bank poskytla 126,2 mil. USD; 67,1 mil. USD půjčila Mezinárodní banka pro rekonstrukci a rozvoj; 11,0 mil. USD půjčily Evropská banka pro rekonstrukci a rozvoj a Severní investiční banka) a splatil 1.635 mil. USD dluhů.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-5,4
Veřejný dluh (% HDP)	52,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,0
Daně	
PO	16 %
FO	13 %
DPH	20 %

2.3 Bankovní systém

V Bělorusku funguje tzv. dvoustupňový bankovní systém. První úroveň představuje Národní banka Běloruska (www.nbrb.by) jako emisní centrum a hlavní regulátor bankovního sektoru. Je podřízena v souladu s Ústavou země prezidentovi Běloruska. K základním úkolům patří ochrana a zabezpečení stability běloruského rublu, rozvoj bankovního systému země a zajištění efektivního a bezpečného fungování platebního systému. Druhou úroveň reprezentují úvěrové organizace, tj. komerční banky a nebankovní úvěrové organizace. V současnosti je v Bělorusku zaregistrováno 24 bank. Jejich přehled, včetně informací o základním jmění, úvěrovém portfoliu, akcionářích a výsledcích činnosti je k dispozici na webových stránkách Národní banky Běloruska <http://www.nbrb.by>.

Mezi nejvýznamnější v zemi patří: ABSOLUTBANK (www.absolutbank.by), ALFA-BANK (www.alfa-bank.by), BSB BANK (www.bsb.by), BTA BANK (btabank.by), VTB BANK (www.vtb-bank.by), BELGAZPROM BANK (www.belgazprom.bank.by), BELARUS BANK (www.belarusbank.by). Zastoupení zahraničních bank: Commerzbank AG (Německo), Межгосударственный банк, ЗАО ЮниКредит Банк (RF), ОАО Российский Сельскохозяйственный банк (RF), China Development Bank (ČLR).

Makroekonomické výsledky, které se Bělorusku podařily v loňském roce v podmínkách pandemické krize dosáhnout (respektive v rámci možnosti zbrzdit její negativní důsledky), bylo možné mj. díky politice státních bank, které na sebe částečně převzaly problémy země a svými úvěry podpořily průmysl, zemědělství, stavebnictví a další obory. Úvěrová zadluženost ekonomiky tím však výrazně narostla a v aktivech bank se rovněž začal zvyšovat objem problémových úvěrů.

2.4 Daňový systém

Základním dokumentem, který upravuje daňový systém Běloruska je Daňový kodex, který se dělí na dvě části. Obecná část popisuje základní ustanovení a pojmy, zvláštní část přehledně upravuje jednotlivé daně, poplatky, definuje poplatníky, předmět zdanění a postup jejich výpočtu. Stávající daňový systém Běloruska je stabilní (tvoří daně republikové, místní a ostatní).

DPH (0 % /export/, 0,5 %, 9,09 % nebo 16,67 %, 10 % /potravin/, 20 % /zboží, práce a služby/); spotřební daň (v absolutní hodnotě nebo % u

13 kategorií zboží); daň ze zisku (18 % - z příjmů od realizace zboží, služeb a prací, vlastnických práv, 12 % - z dividend); daň z příjmů zahraničních organizací, které nepůsobí v Bělorusku přes stálé zastoupení (5,6,10,12 nebo 15 %); daň z příjmů fyzických osob (12 % - základní daň); daň z nemovitosti (1 %, v případě nedostavěné nemovitosti nad povolenou lhůtu 2 %).

Legislativa umožňuje zvláštní režimy zdanění - např. zjednodušený systém odvodů pro živnostníky a malé podniky do 100 zaměstnanců; zdanění rezidentů zvláštních ekonomických zón a technologických parků; podnikatelská činnost v malých městech; jediná daň ze živnostníků a fyzických osob, poplatek z řemeslné činnosti, poplatek za služby v oblasti agroturismu.

Podrobněji k této kapitole na webových stránkách Ministerstva daní a poplatků Běloruska <http://nalog.gov.by/ru/> .Daňový kodex – Obecná část <http://pravo.by/webnpa/text.asp?RN=hk0200166> a Zvláštní část <http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?RN=Hk0900071>

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU je pro Bělorusko druhým nejvýznamnějším partnerem po Rusku s pětinnovým podílem na běloruském zahraničním obchodu. Obrat zahraničního obchodu s EU v roce 2020 oproti roku 2019 poklesl o -9,6 % na 10 765 mil. EUR (19,6 % zahraničního obchodu Běloruska). Vývoz z Běloruska do EU 3 861,2 mil. EUR (pokles o 11 % v porovnání s rokem 2019) a dovoz 6 215,3 mil. EUR (pokles o 8,5 %). Záporné saldo činilo 2 354,1 mil. EUR a to zejména s ohledem na pokles dovozu ropných výrobků z Běloruska. Bělorusko vyváží do EU zejména paliva, dále v nižších objemech některé chemické produkty, zemědělské výrobky, průmyslovou techniku a textil. Z EU pak dováží hlavně stroje, dopravní prostředky a chemické produkty.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	6 270,4	6 694,0	6 215,3	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	4 369,1	4 173,6	3 861,2	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-1 901,3	-2 520,4	-2 354,1	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Ačkoliv rok 2020 přinesl běloruské ekonomice další turbulence, které rezonovaly v podmínkách omezených vnitřních zdrojů země (na pozadí probíhající epidemie koronaviru a událostí, které se odehrály po prezidentských volbách), český vývoz v rámci obchodně ekonomické spolupráce s Běloruskem zaznamenal další růst, kdy v meziročním srovnání stoupl o +3,7 % na 7,4 mld. CZK a zajistil výrazný přebytek 4,2 mld. Kč ve vzájemném obchodu s Běloruskem. Naopak dovoz do ČR se meziročně propadl o -15,8 % na 3,2 mld. CZK (pokles dovozu ropných výrobků o 36,2 %; dřeva a dřevěných výrobků o 32,6 %; výrobků ze železa o 23,7 %).

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	7,2	7,1	7,4	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	3,6	3,8	3,2	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	-3,5	-3,3	-4,2	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Jelikož EU odmítla ratifikovat dvoustrannou Dohodu o partnerství a spolupráci - PCA (ratifikace od r. 1997 zmrazena), řídí se vzájemné

obchodní a hospodářské vztahy mezi EU a Běloruskem Dohodou o obchodu a spolupráci (Trade and Cooperation Agreement, TCA) podepsanou ještě v roce 1989. Tato dohoda zakotvuje doložku nejvyšších výhod, ale nepředpokládá běloruskou regulatorní aproximaci k nejdůležitějším obchodním acquis EU. EU odňala Bělorusku v červnu 2007 výhody plynoucí z preferenčního systému GSP (General System of Preferences). Učinila tak v reakci na nerespektování závazků vůči Mezinárodní organizaci práce Běloruskem. Bělorusko se připojilo k iniciativě Východního partnerství, které mělo posílit bilaterální a multilaterální spolupráci s EU. Tato iniciativa měla mj. podpořit ekonomickou transformaci Běloruska a ekonomicky zemi více integrovat s EU.

Smlouvy s ČR

Vytvářením příznivých podmínek pro rozvoj vzájemně výhodné hospodářské spolupráce a podporou konkrétních společných projektů a podnikatelských záměrů firem se zabývá česko-běloruská smíšená komise, která byla zřízená Dohodou mezi vládou ČR a vládou Běloruské republiky o hospodářské, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci. K významným dohodám patří Dohoda mezi ČR a Běloruskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic, Smlouva mezi vládou ČR a vládou Běloruské republiky o zamezení dvojího zdanění a Protokol ke Smlouvě mezi vládou ČR a vládou Běloruské republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku. Protokol přináší zlepšení podmínek pro podnikatelské subjekty, jako třeba nižší zdanění příjmů z dividend nebo licenčních poplatků. Smlouva mezi ČR a Běloruskou republikou o důchodovém zabezpečení, která umožňuje občanům ČR žijícím a pracujícím na území Běloruska účastnit se jejího systému povinného sociálního pojištění a získat tak nárok na důchod za výsluhu let.

3.3 Rozvojová spolupráce

Zahraniční rozvojovou spolupráci ve vztahu k Bělorusku provádí MZV ČR formou tzv. malých lokálních projektů, což jsou nižší jednotky projektů do 500 tis. Kč každý. Česká rozvojová agentura každoročně vyhlašuje výzvu k předkládání žádostí o dotaci v rámci dotačního titulu PROGRAM B2B (podrobně: <http://www.czechaid.cz/jak-se-zapojit/soukromy-sektor/>). ČR pomáhá rovněž v rozvoji občanské společnosti a řešení vybraných společenských problémů v rámci projektů spolufinancovaných EU nebo samostatně prostřednictvím transformační spolupráce v projektech podávaných českými subjekty působícími v Bělorusku.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Příležitosti pro česká řešení na běloruském trhu směřují zejména ke státním (v některých případech strategickým - přítok valut) podnikům Běloruska. Dalším faktorem, je silná proexportní orientovanost Běloruska a široký rozsah průmyslové výroby. ČR má v současnosti vysoký podíl tzv. investičního dovozu – strojů a technologií. Aktuálně jsou identifikovány 4 perspektivní sektory pro český vývoz do Běloruska, u kterých stabilně roste poptávka: energetický, strojírenský, zemědělský a potravinářský a oblast odpadového hospodářství.

► Energetický průmysl

Strategickým cílem běloruské vlády pro období 2021- 2025 je růst energetické nezávislosti země. Plánované dokončení výstavby jaderné elektrárny Astravec (spuštění prvního bloku v tomto roce a zprovoznění druhého bloku v prvním pololetí roku 2022) a její následná integrace do přenosové soustavy Běloruska přináší exportní příležitosti především u dodávek zařízení pro výstavbu záložních zdrojů tepelných elektráren, výstavby a modernizace elektrického vedení a trafostanic. Snaha o větší energetickou soběstačnost a absence vlastního energetického strojírenství představuje šanci pro české firmy v oblasti dodávek energeticky efektivních a úsporných technologií, zejména v komunálním sektoru, kde dochází k postupnému růstu cen za služby (potenciál u modernizace tepelných soustav v bytových domech včetně instalace automatických regulačních systémů a u dodávek malých kotelen na místní suroviny).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Potenciál u projektů na výstavbu recyklačních a regranulačních závodů s ohledem na zájem o opětovné použití a recyklaci komunálního odpadu. Spalovna odpadu pro hlavní město, které produkuje téměř čtvrtinu veškerého odpadu v zemi, je další zajímavou šancí pro české firmy. Současná kapacita skládek bude naplněna do konce roku 2022. Pro Minsk je proto nyní velice aktuální otázka výstavby moderní spalovny, ve které by se komunální odpad (550 tis. tun ročně) likvidoval. V roce 2025 má být rovněž završen program rozvoje kvality pitné vody v Bělorusku. V rámci programu vláda avizovala modernizaci čistíren odpadních vod v několika běloruských městech. Největším projektem je vládou odsouhlasená (v září 2020 dočasně pozastavena) investice EBRD a EIB za 168 mil. EUR do vodohospodářských staveb a zařízení čistíren odpadních vod vodárenského podniku města Minsk. Je velice pravděpodobné, že financování od mezinárodních finančních institucí bude dříve či později obnoveno – příležitost pro účast technických konzultantů, stavebních firem a dodavatelů v očekávaných výběrových řízeních.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Běloruská vláda v únoru 2021 rozhodla o přidělení cca 110 mld. USD v letech 2021 – 2025 na podporu zemědělství a potravinářského průmyslu v rámci programu „Agrární podnikání“. V agrárním sektoru se jedná o zaměření na rekonstrukci/výstavbu farem, vepřinů

a modernizaci zpracovatelského průmyslu. Živočišná výroba a na ni navazující zpracovatelský průmysl patří ke stěžejním perspektivním oborům, které budou běloruským státem finančně podporovány. V kontextu pokračujícího rozmachu běloruské mlékárenské výroby a probíhající expanze na asijské trhy se otevírají nové příležitosti v oblasti modernizace běloruských mlékáren a možného zapojení českých technologií do tohoto procesu. Dlouhodobý zájem je o kvalitní modrý mák, chmel a ječmen, který se pěstuje v ČR.

► **Železniční a kolejová doprava**

V dopravní infrastruktuře, která souvisí i s běloruským vládním Programem rozvoje logistického systému země, je příležitost v nabídce kolejové techniky a optimalizace dodavatelských řetězců prostřednictvím zvýšení efektivity stávajících globálních dopravních řešení (zejména s ohledem na nárůst objemu přepravovaných nákladů z Číny po železnici, který bude pokračovat i v následujících letech). Trvalá poptávka po signalizačních, zabezpečovacích a elektronických systémech v železniční dopravní infrastruktuře rovněž nabízí prostor pro české exportéry.

Další oborové příležitosti pro všechny země naleznete v publikaci „Mapa strategických příležitostí“ na portálu EXPORT.CZ (<https://www.export.cz/aktuality/mop/>)

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Doby kdy jsme měli komparativní výhodu oproti jiným zemím z dob Československa už jsou dávno pryč. Běloruští partneři jsou velice racionální, dobré počtáři a zajímá je kvalita. Obchod s BY tedy není jednoduchou záležitostí. Praxe však ukazuje, že český exportér s kvalitním zbožím a odvahou to zkusit má v Bělorusku i proti čínské a ruské konkurenci šanci uspět.

4.2 Oslovení

Oslovení zahraničního obchodního partnera s sebou logicky přináší větší úskalí než podnikání doma. Nejprve je třeba předem daný trh zmapovat. Po zmapování trhu je třeba zvážit způsoby oslovení.

Vzhledem k tomu, že v Bělorusku Agentura na podporu exportu CzechTrade nepůsobí, MZV ČR nabízí součinnost ekonomického úseku zastupitelského úřadu, kterou lze využít zejména při vyhledávání vhodných obchodních partnerů, při konkrétních jednáních se státními orgány, významnými firmami, na cílených prezentacích, při organizaci odborného semináře, případně formou další podpory při cestách do teritoria. Stejně jako i v jiných zemích, lze při vyhledávání a oslovení potenciálních obchodních partnerů využít služeb místní Běloruské obchodně-průmyslové komory (<https://www.cci.by>), která má v každém regionu země vlastní oddělení.

Samotné oslovení je alfa a omegou možné budoucí spolupráce. Při oslovení je třeba se vyvarovat familiárností, být maximálně stručný a věcný. První zpráva by měla obsahovat nejen důvod, proč běloruského partnera oslovujete, ale také čím bude vaše spolupráce pro něj přínosem. Zaujmut hned napoprvé je základ úspěchu.

MZV ČR si dobře uvědomuje důležitost proaktivního postoje na podporu českého byznysu. Ve spolupráci s ostatními rezorty (zejména Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a Ministerstvem zemědělství ČR) otevírá českým exportérům dveře na trh významných regionů Běloruska. Činí tak mimo jiné prostřednictvím osvědčených projektů na podporu ekonomické diplomacie. Jednu z cest, jak efektivním a jednoduchým způsobem oslovit zahraniční partnery, představují organizované tzv. B2B konference. Zájemcům o vstup na běloruský trh lze doporučit teritoriální semináře k Bělorusku na MZV v Praze a v Brně, kde se každoročně koná Mezinárodní strojírenský veletrh s již tradičním Business dnem Běloruska.

4.3 Obchodní schůzka

Obchod v Bělorusku se většinou nedá dělat „od stolu“ a hodně si zakládá na osobních kontaktech, kde je vzájemná důvěra. Před cestou do Běloruska je třeba si termín jednání s běloruským partnerem dopředu dohodnout (v případě jednání ve státních podnicích raději písemně). Uzavření dohody hned při prvním jednání je proto málo pravděpodobné. Napomoci může podpora místního partnera, který má přehled o vašem segmentu trhu. Čekejte ostré jednání o cenách a podmínkách, nutno kalkulovat s určitou rezervou na nepředvídatelné výdaje. Důležité dohody vždy potvrzovat písemně. Veškeré administrativní záležitosti jako např. registraci firmy raději přenechejte odborníkům - ušetříte tím čas, nervy a mnohdy i nemalé finanční prostředky.

Na rozdíl od některých republik bývalého SSSR, je zvykem dosti přesně dodržovat termín dohodnutých schůzek a jednání, bez omluvy je akceptovatelných max. 5 minut. Při představování je vhodné předat partnerovi vizitku (nejlépe v ruském jazyce). Při oslovování je obvyklé

používat jméno a jméno po otci „otčestvo“ (např. Vladimír Vladimirovič). Pro české obchodníky může být někdy nezvyklé, že partner již při prvním setkání přejde na tykání. Často jsou hostům předávány drobné dárky (vodka, publikace, lidový suvenýr atd.). Před cestou je třeba s tím počítat a vzít s sebou rovněž několik dáreků. Oblíbená je Becherovka, české pivo, předměty z broušeného skla, bižuterie atd.

Zvláštností při obchodování s běloruskými partnery je nutnost dodat zboží do 90/180 dnů ode dne úhrady zálohy, resp. zaplatit zboží do 90/180 dnů ode dne dodání – při nedodržení se uplatňuje sankce pro běloruského rezidenta.

4.4 Komunikace

Jednacím a komunikačním jazykem je v naprosté většině případů ruský jazyk. Po předchozí konkrétní dohodě s partnerem je možno komunikovat v jazyce anglickém, méně již v jazyce německém. Celkově však je v oficiálním styku znalost cizích jazyků v Bělorusku zcela nedostatečná. U mladší generace Bělorusů začíná být situace mírně lepší.

Nejlépe se navazují osobní kontakty při neformálních jednáních za stolem. Pracovní oběd v délce přibližně dvou hodin začíná obvykle mezi 13:00 až 15:00, pracovní večeře začíná obvykle v 19:00. Průběh konzumace je doprovázen pravidelnými přípitky, očekává se od hostů přípitek na perspektivní spolupráci, zdraví rodiny apod. Přípitky jsou málokdy stručné a jsou vždy ukázkou řečnického umění. Pouhé české strohé "na zdraví", by mohlo být považováno za neuctivé. Pije se na povel a nejčastěji místní vodka, která je velmi dobré kvality.

Není neobvyklé, že je obchodní partner po určité době spolupráce pozván na chatu a do běloruské sauny. V tomto prostředí se často uzavírají největší obchody.

4.5 Doporučení

Vytvářením příznivých podmínek pro rozvoj vzájemně výhodné hospodářské spolupráce a podporou konkrétních společných projektů a podnikatelských záměrů firem obou zemí se zabývá česko-běloruská Smíšená komise pro hospodářskou, průmyslovou a vědeckotechnickou spolupráci, jejíž dvanácté zasedání proběhne s největší pravděpodobností na konci letošního roku v Minsku. Komise a její odborné pracovní skupiny lze považovat za velmi dobrou platformu bilaterálních vztahů a současně efektivní nástroj identifikace nových možností a podpory vzájemně výhodných ekonomických projektů. V předchozích letech se proto velmi osvědčila aktivní účast českých firem v činnosti jednotlivých pracovních skupin.

Českým firmám, které hledají obchodního partnera v Bělorusku lze rovněž doporučit půlroční zveřejnění nabídky na ruskojazyčných stránkách zastupitelského úřadu, konkrétně v sekci „Nabídky českých firem“. Pokud máte o tuto bezplatnou službu zájem napište si o podrobnější informace (commerce_minsk@mzv.cz).

4.6 Státní svátky

Bělorusko má celkem devět státních svátků spojených s pracovním volnem. Pokud však státní svátek vychází na víkend, je zvykem, že se volný den přesouvá na nejbližší pracovní den. Obdobně jako v zemích postsovětského prostoru jsou první týdny v lednu a květnu obdobím pro čerpání dovolené. Data svátků: 1. ledna - Nový rok, 7. ledna - Pravoslavné vánoce, 8. března - MDŽ, 29. dubna - Pravoslavné dušičky (tzv. radunica), 01. května - Svátek práce, 9. května - Den vítězství, 3. července - Den nezávislosti Běloruska, 7. listopadu - Den říjnové revoluce, 25. 12. - Katolické vánoce.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Stát pozitivně vnímá výstavbu moderních prodejen velkého formátu a zvyšování kultury prodeje zejména v regionech, na druhé straně však nelibě nese fakt, že dochází k likvidaci středních prodejních organizací a prodejců na tržištích.

Každý řetězec má své individuální požadavky ve vztahu k dodavateli, tak i jednotlivým výrobkům. Ty lze zobecnit do následujících požadavků: 1) výše marketingových nákladů /5–15 %/, 2) výše slevy pro řetězec /0–15 %/, 3) splatnost zboží (diktuje si řetězec) /35–90 dní/, 4) plán podpůrných marketingových aktivit (slevy na zboží) /zpravidla měsíčně, podle typu zboží a sezónnosti/ a 5) doplňující slevy na zboží v rámci slevových akcí /15 %/.

Jsou to dodavatelé, kteří primárně oslovují řetězce se svou nabídkou. Pouze velké sítě, které mají vlastní importní oddělení, samostatně vyhledávají výrobce ze zahraničí. Oslovení řetězce by mělo začít z přípravy obchodní nabídky a sjednání si schůzky s produktovým manažerem, případně vedoucím oddělení nákupu. V případě, že produktový manažer zaujme k nabídce negativní stanovisko, je vhodné oslovit vedoucího oddělení nákupu nebo obchodního ředitele (je dosti problematické). V případě exkluzivního zboží je možné nabízet zboží v průběhu roku, u nového výrobku mohou řetězce odložit jednání až ke konci roku, jelikož mají pro daný kalendářní rok stanovený rozvrh nákupů, který nepodléhá změnám. Některé sítě mohou nový výrobek vystavit do prodeje počátkem každého měsíce a v případě dobré prodejnosti uzavřou s dodavatelem okamžitě kontrakt. Přímé odběry ze zahraničí jsou možné (existují importní oddělení s deklaranty), ale je to otázka motivace pro síť. Podíl zahraničního zboží v sítích dosahuje v průměru 30-50 %, nicméně ze strany státu dochází k intenzivnímu tlaku na řetězce, aby preferovaly domácí výrobce. Protekce státu (řada potravinářských podniků je v jeho rukách) se soustřeďuje zejména na pozice jako cukrářské výrobky, džusy a šťávy, pivo, masné a mléčné výrobky, alkohol, tabákové výroby a další. Poměr potravinového a nepotravinového zboží v sítích dosahuje zhruba 60 % ku 40 %. Zboží je třeba certifikovat v souladu s běloruskou legislativou. V poslední době začínají řetězce praktikovat prodej zboží pod vlastní obchodní značkou.

Nejvýznamnější potravinářské sítě Běloruska: Евроопт / ООО «Евроторг», Корона / ООО «Табак-Инвест», Алми / ЗАО «Юнифуд», Рублевский / ООО «Белинтерпродукт», Санга / ООО «Санга Ритейл», Белкоопсоюз / Белорусский республиканский союз потребителей обществ.

V zemi současně existují také státní obchody typu GUM (státní universální obchod), CUM (centrální universální obchod). Jejich prostřednictvím je realizován prodej převážně běloruské produkce, kdy je zákonem regulované složení sortimentu. Přednost má sortiment tuzemské výroby, který sice nedosahuje svými užitnými vlastnostmi ani designem, až na výjimky, evropské úrovně, ale prodává se za cenu, která je při koupěschopnosti obyvatelstva akceptovatelná. Působení v zemi prostřednictvím místních zástupců pomáhá v mnoha případech v získávání aktuálních informací o možnostech trhu a řeší jeho bezprostřední kontakty se stávajícími i potenciálními partnery. Zástupce je však třeba vybírat pečlivě s ohledem na míru požadované profesionality.

Příležitost pro prodej /nákup zboží v/z Bělorusku(a) nabízí **Běloruská univerzální zbožová burza** (BUTB, <https://www.butb.by>), která vznikla na základě nařízení vlády č. 1719 z roku 2003 s cílem rozvíjet organizovaný trh burzovních komodit, formovat příznivé konkurenční prostředí pro obchodující strany, zabezpečovat transparentní cenotvorbu prostřednictvím veřejného obchodování. Spotové obchodování na BUTB probíhá striktně v souladu s burzovními pravidly a ve stanovených termínech. Na burze je obchodováno pouze to zboží, které se nachází v seznamu zboží, jenž je připuštěno k obchodování na burze a to ve 4 sekcích (kovy a výrobky z kovů, dřevo a výrobky ze dřeva, zemědělská produkce, sekce průmyslového a spotřebního zboží). Obchodní místa burzy se nachází v Minsku a oblastních centrech Běloruska (5), přičemž

fungují současně díky automatizovanému systému obchodování. Nejpopulárnějším je však obchodování prostřednictvím internetu. Nejvíce obchodovaly se dřevem, kovy a zemědělskou produkcí. BUTB tak představuje další platformou pro navázání obchodních vztahů s Běloruskem. V květnu 2019 bylo při BUTB akreditováno 62 českých společností, které realizovaly transakce v celkové hodnotě přes 33 mil. dolarů. Do Čech se vyváželo převážně řezivo. Do Běloruska pak koks a uhlí.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Obecně neexistují žádné specifické požadavky k cizincům, kteří chtějí v Bělorusku podnikat. Na zahraniční investory se vztahuje stejný právní režim a podmínky jako na běloruské subjekty. Běloruská legislativa předpokládá následující **právní formy podnikatelských subjektů**: živnostník (zkratka ИП - индивидуальный предприниматель); zemědělské hospodářství (КФХ - крестьянское / фермерское / хозяйство); unitární podnik (УП - унитарное предприятие); výrobní družstvo (ПК - производственный кооператив); veřejná obchodní společnost (ПТ - полное товарищество); komanditní společnost (КТ - коммандитное товарищество); společnost s rozšířeným ručením (ОДО - общество с дополнительной ответственностью); společnost s ručením omezeným (ООО - общество с ограниченной ответственностью); otevřená akciová společnost (ОАО - открытое акционерное общество); uzavřená akciová společnost (ЗАО – закрытое акционерное общество).

Kromě toho mohou existovat **zastoupení** (представительство) a **pobočky** (филиал) právnických osob. Zastoupení zahraniční společnosti v Bělorusku není právnickou osobou a rozhodnutí k založení těchto subjektů vydává Ministerstvo zahraničních věcí Běloruska na dobu 3 let s možností prodloužení o další 3 roky. Zastoupení zahraniční společnosti může mít rovněž trvalý status. Informace k založení zahraničního zastoupení v Bělorusku (<https://www.mfa.gov.by/representation>)

Organizačně podnikání může nabývat následujících forem: (1) Akciová společnost - nejrozšířenější forma podnikání u kapitálově náročných ekonomických aktivit. Rozlišuje se forma uzavřené akciové společnosti, kdy je možno nabývat akcie pouze se souhlasem ostatních akcionářů a/nebo jen omezenému okruhu osob a otevřené akciové společnosti, kdy je možno nabývat akcie volně. K založení a.s. je třeba vždy minimálně dvou akcionářů, uzavřená akciová společnost může mít maximálně padesát akcionářů, u otevřené akciové společnosti toto omezení neplatí. (2) Společnost s ručením omezeným - právnická osoba, jejíž kapitál a závazky jsou omezeny výší podílu společníků. Opět je třeba nejméně dvou a maximálně padesáti společníků k založení této formy společnosti. (3) Unitární podnik - osoba založená za účelem dosažení zisku, která nemá vlastnické právo k majetku svěřeného jí k hospodaření. Vlastníkem majetku UP je jeho zakladatel. Majetek unitárního podniku je nedělitelný.

Působení v zemi prostřednictvím místních zástupců pomáhá v mnoha případech v získávání aktuálních informací o možnostech trhu a řeší jeho bezprostřední kontakt se stávajícími i potenciálními partnery. Zástupce je však třeba vybírat pečlivě s ohledem na míru požadované profesionality.

5.3 Marketing a komunikace

V souladu s legislativou Běloruské republiky existují omezení s ohledem na: reklamu určených druhů produktů či služeb (medicínské zařízení, alkoholické nápoje, pivo, tabák, zbraně, narkotika atd.), místa reklamy (vzdělávací zařízení, obytné rajóny atd.), způsob reklamy (sdělovací prostředky, televize, reklamní plochy atd.), obsah reklamy (potřebná informace, barvy, slova atd.).

Následující druhy reklamy vyžadují souhlas státních orgánů: venkovní reklama - s oblastním výkonným výborem (Minský městský výkonný výbor), reklama na dopravních prostředcích - s oblastním výkonným výborem (Minský městský výkonný výbor) a rovněž s oddělením Státní automobilové inspekce (GAI) Ministerstva vnitra Běloruska, reklama zdravotního zařízení - s Ministerstvem zdravotnictví Běloruska, reklama veterinárních služeb - Ministerstvo zemědělství a potravinářství Běloruska, reklama o práci a studiu občanů Běloruska v zahraničí - Ministerstvo vnitra Běloruska.

Formy nepatřičné reklamy jako nevhodná, klamavá, neetická, skrytá, jsou zakázány v souladu s legislativou Běloruska. Rozhodnutí v otázce přiznání reklamy nepatřičnou přijímá Ministerstvo obchodu Běloruska, a rovněž místní výkonné a řídicí orgány (s výjimkou uznání klamavé reklamy). Pokud je reklama uznána za nepatřičnou, může být zadavatel reklamy vyzván k publikaci opravné reklamy, a to na svůj účet a v určené lhůtě.

Doporučené reklamní a PR a HR agentury: 1) Studio Borovogo - <https://www.db.by/> 2) MEGA.BY - <https://www.mega.by/> 3) SEARCHING WEB DEVELOPMENT - <https://swd.studio> 4) GUSAROV Group - <https://gusarov-group.by> 5) WEBMART GROUP - <https://webmart.by> 6) PROCESS AGENCY - <https://process-agency.com>

Nejpopulárnější reklamní kanály dle využití v Bělorusku (řazeno sestupně): 1) kontextová a cílená reklama, reklama na sociálních sítích (Google, Yandex, MyTarget, Vkontakte, FB, Instagram); 2) SEO propagace, optimalizace pro vyhledávače; 3) venkovní reklama - billboardy, plakáty, reklama na zastávkách; 4) internetová reklama prostřednictvím bannerů; 5) video reklama (YouTube, Vimeo, DailyMotion, Vine); 6) web push oznámení; 7) mobilní reklama formou sms; 8) mediální reklama; 9) spolupráce s blogery v Instagram a TikTok.

V marketingu raději nepoužívat: tzv. cold calls, rozesílání e-mailů, reklamu na státní TV a státním rozhlasu, letáky.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

V Bělorusku je poskytována ochrana výsledkům duševního vlastnictví, kterou zajišťuje Národní centrum intelektuálního vlastnictví (<https://www.ncip.by>). Autorská práva zahrnují literární, umělecká, hudební a audiovizuální díla. Jejich ochrana vzniká momentem jejich vzniku. Osobní nemajetková práva jsou chráněna neomezeně, majetková práva v průběhu života autora a 50 let po jeho smrti. Majetková práva mohou být předána třetím osobám na základě výlučné nebo nevýlučné licence. Majitel má právo zakazovat nebo povolovat nakládání se svými autorskými právy.

V Národním centru intelektuálního vlastnictví se registrují vynálezy (na období 20 let od data registrace s prodloužením o 5 let), technická řešení (na 5 let s prodloužením o 3 roky) a průmyslové vzory (na 10 let s prodloužením o 5 let). Právní ochrana objektů průmyslového vlastnictví je stvrzena vydáním patentu.

Registrace ochranných známek se rovněž provádí v NCIS, který následně žadateli vydá potvrzení o registraci. Ochranná známka je chráněna po dobu 10 let s možností dalšího prodloužení o 10 let. Dále jsou registrovány zeměpisné názvy (na 10 let s prodloužením o dalších 10 let) a firemní názvy (platí do likvidace právnické osoby nebo změny firemního názvu).

5.5 Trh veřejných zakázek

V Bělorusku je výběrové řízení vypisováno bezpodmínečně na zakázky, které jsou plně nebo částečně financovány ze státního rozpočtu i rozpočtů místních orgánů státní správy. Procedury mohou být různé – otevřené nebo uzavřené soutěže, vyžádání si cenových nabídek, procedura nákupu z jednoho zdroje, elektronické aukce a burzovní obchody. Vzhledem k tomu, že legislativa k veřejným zakázkám se poměrně často mění, je účelné se s aktuálním stavem seznámit na stránkách Ministerstva obchodu Běloruska, které je od 1. ledna 2013 zplnomocněným orgánem pro danou oblast.

Všeobecná informace k procedurám veřejných zakázek (<https://goszakupki.by/article/normativnye-pravovye-akty> a <http://zakupki.butb.by/auctions/index.html>).

Databáze všech výběrových řízení je provozována Národním centrem marketingu a konjunktury cen (ICETRADE). Přístup je však placený. Některé organizace, které jsou oprávněny k centralizovaným nákupům, prezentují tendry i na svých stránkách.

Databáze tendrů Národního centra marketingu a konjunktury cen (<https://icetrade.by>).

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platební morálka běloruských subjektů patřila dlouhá léta k lepším v Evropě. Zvláště to platilo pro státní podniky. S ohledem na vysokou provázanost Běloruska s Ruskem a od konce roku 2013 pokračující recesi ruské ekonomiky se mnoha státním a především soukromým podnikům zhoršily platební možnosti. Zatímco u státních firem stále existuje vysoká pravděpodobnost splacení pohledávek, u soukromých subjektů je na místě opatrnost a snaha po maximálním zajištění. Průměrná doba proplácení faktur je 60 dní. V případě nezaplacení faktury může být vhodné využít služeb právních kanceláří (v Minsku působí pobočka české právní kanceláře) nebo konzultovat postup s ekonomickým úsekem zastupitelského úřadu.

Pokud je spor rozhodován běloruskými soudy, je ve většině případů přihlédnuto k zájmům a ochraně tuzemských účastníků sporu. Z tohoto důvodu je doporučeno uvádět místo řešení sporu vně Běloruska a použití práva českého, případně třetí země.

Problémy a rizika místního trhu: značným problémem je enormní objem rychle se měnících normativních aktů (legislativy) všech stupňů, přijímání zásadních normativních aktů prezidentskými výnosy, retrospektivní účinnost normativních aktů, jejich neprovázanost a vnitřní rozpornost apod. Vždy je proto možno, z důvodu nepřehlednosti právních, daňových, celních a dalších předpisů, nalézt porušení běloruských zákonů, a tím zavdat i důvod k přijetí citelných sankcí. Případně mohou na fungování firmy mít negativní vliv i nerovná pravidla pro státní a nestátní podniky, pokud jde o možnosti odbytu výrobků, získávání surovin, dotace el. energie, plynu a dalších vstupů.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Vízová povinnost mezi ČR a Běloruskem začala platit od 01.06.2000. Vjezd cizinců na území Běloruska je proto možný na základě uděleného víza. Na základě zákona „O právním postavení zahraničních osob a osob bez občanství“, který vstoupil v platnost 21.07.2010, došlo k prodloužení lhůty ze 5 na 10 pracovních dní, kdy se může cizinec nacházet v Bělorusku bez registrace. V případě delšího pobytu je povinen se zaregistrovat na příslušném úřadě (tzv. Oddělení občanství a migrace - orgán Ministerstva vnitra BY) v místě faktického ubytování. Pokud je sjednáno ubytování v hotelu, turistických objektech nebo sanatoriích, tuto registraci provede administrace (recepcí) příslušného ubytovacího zařízení. Pro případné prodloužení víza je třeba navštívit místní Oddělení občanství a migrace. Lhůta pro krátkodobý pobyt v Bělorusku je 90 dní v kalendářním roce. Na základě usnesení vlády ze dne 16. srpna 2013 může být všem cizincům uděleno vstupní běloruské vízum na mezinárodním letišti v Minsku. Žadatelé však před tím musí dodat na Hlavní konzulární správu Ministerstva zahraničních věcí Běloruska (УВВ ГКУ МИД) potřebnou dokumentaci. Platí lhůta alespoň 2 pracovní dny do přiletu. Pouze v případě vážného onemocnění či úmrtí blízkého příbuzného lze dokumenty předložit v den přiletu.

Bez registrace i bez víza do Běloruska lze přicestovat na dobu max. 10 dnů (nevztahuje na držitele diplomatických a služebních pasů). S účinností od 24. července 2018 rozšířilo Bělorusko bezvízovou povinnost pro občany 80 zemí včetně všech členských států Evropské unie a České republiky, kteří přicestují do Běloruska přes Národní letiště Minsk (kromě letů z Ruska, do Ruska jen tranzit). Pobyt bez víza nesmí přesáhnout dobu 30 dnů. V případě pobytu cizinců delšího deseti dnů (včetně dne přiletu a odletu bez ohledu na čas) je podmínkou povinná registrace u místně příslušných registračních orgánů (oddělení MV v místě pobytu). Přičemž se do těchto dnů nezapočítávají dny pracovního klidu, volna a běloruské státní svátky. V případě ubytování v hotelu, nebo podobném zařízení, se o registraci stará ubytovací zařízení. Pro bezvízový vjezd do Běloruska je třeba mít platný cestovní doklad, finanční prostředky ve výši 51 rublů/16 EUR (k 01.05.2021) na každý den pobytu a cestovní zdravotní pojištění s minimálním plněním 10 tis. EUR platné na území Běloruska. Podrobně na stránkách ZÚ - Víza a konzulární informace (https://www.mzv.cz/minsk/cz/viza_a_konzularni_informace/index.html).

Víza a poplatky

Víza při cestě představitelů českých firem do Běloruska:

Podmínky pro udělení víza při cestě do Běloruska (https://czech.mfa.gov.by/cs/consular_issues/visas/), konzulární poplatky za víza do Běloruska (https://czech.mfa.gov.by/cs/consular_issues/visas/tarif/), pravidla pro pobyt cizích státních příslušníků a osob bez občanství v Bělorusku (https://czech.mfa.gov.by/cs/consular_issues/stay/).

Víza při cestě běloruských obchodních partnerů do České republiky

Konzulární úsek Velvyslanectví ČR v Bělorusku uděluje schengenská víza a vyznačuje víza národní. Schengenská víza jsou víza s dobou pobytu v schengenském prostoru do 90 dnů během 6 měsíců, tzn. že celková doba pobytu cizince na území schengenského prostoru nesmí překročit 90 dní v průběhu 6 měsíců ode dne prvního vstupu na toto území. Národní víza jsou víza dlouhodobá, tj. nad 90 dnů pobytu na území České republiky.

Víza k získání pobytu v ČR do 90 dní (https://www.mzv.cz/minsk/ru/vizy/x2009_03_31/index.html), Víza k pobytu v ČR nad 90 dní (https://www.mzv.cz/minsk/ru/vizy/x2009_02_13_2/x2019_01_31.html), Povolení k pobytu v ČR (https://www.mzv.cz/minsk/ru/vizy/x2009_02_13_1/index.html), Konzulární poplatky za víza do ČR (https://www.mzv.cz/minsk/ru/vizy/x2014_01_29_1.html), Zastupitelský úřad ČR v Minsku (https://www.mzv.cz/minsk/ru/vizy/x2019_07_30.html).

Náležitosti pro podání žádosti o vízum může žadatel předem konzultovat s pracovníky konzulárního úseku velvyslanectví ČR v Bělorusku (tel.: +375 17 294 51 91).

Zdravotní pojištění

Při cestování do Běloruska je nutné uzavřít zdravotní pojištění. Od června 2014 je již při podání žádosti o vízum vyžadováno povinné zdravotní pojištění platné pro Bělorusko na celou dobu plánovaného pobytu a na výši pojistného plnění min. 10.000 EUR.

Při vyřízení víza na letišti v Minsku je nutno nejprve zakoupit zdravotní pojištění přímo na letišti a teprve s ním vyřizovat vízum. Samotné sjednání pojištění trvá cca 5 minut. U početnějších delegací (nad 5 osob) cestujících letecky, si lze dopředu sjednat před přiletem do Minsku (tel.: +375 17 2792305 nebo 55). Po dohodě je třeba na faxové číslo +375 17 2792305 (doporučujeme přijetí faxu telefonicky ověřit na stejném čísle) zaslat seznam cestujících s následujícími údaji (vše latinkou): jméno a příjmení, číslo pasu, datum narození, pobyt od-do. Po přiletu, v prostoru před pasovou kontrolou, je třeba objednané pojistky vyzvednout a zaplatit odpovídající částku (v EUR).

Informace BELGOSSTRACH k povinnému zdravotnímu pojištění cizinců (<http://bgs.by/insurance/17/941/1362>)

Očkování

Pro cesty do Běloruska se nevyžaduje žádné povinné očkování. Doporučeno je očkování typu hepatitida A, hepatitida B, tetanus, záškrt dle aktuální epidemiologické situace, klíšťová encefalitida (při pobytu v lesnatých endemických oblastech) a TBC.

Imigrační karta

Na hranicích je třeba vyplnit imigrační kartu (jméno, příjmení, národnost, čísla pasu a víza, typ víza, zvací organizaci a další), která sestává ze dvou identických částí. Jednu část si ponechává pasová kontrola, druhou cestovatel. Tuto kartu je třeba mít u sebe, slouží následně pro registraci pobytu (nad 10 dní - viz kapitola Registrace), přičemž je odevzdávána při opuštění Běloruska.

Celní předpisy

V souvislosti s ratifikací Celního kodexu Celní unie Běloruska, Kazachstánu a Ruska (CU) vstoupila v červenci 2010 v platnost „Dohoda o pravidlech přemístění fyzickými osobami zboží pro osobní potřebu přes celní hranici CU...“, která upravuje celní problematiku ve vztahu k fyzickým osobám. Tu dále zpřesňuje pozměňovací Protokol z 19.10.2011. Občané, kteří letecky cestují na území CU mohou volně převážet: zavazadlo s nosností do 50 kg na osobu s předměty pro osobní potřebu v hodnotě max. 10 000,- EUR; alkohol v objemu max. 3 litry na dospělou osobu (včetně piva); 200 cigaret, 50 doutníků, případně 250 g tabáku; finanční prostředky max. do 10 000 USD (ekvivalent). Pokud není cestováno letecky, platí stejná pravidla s rozdílem hodnoty předmětů pro osobní potřebu, která nesmí převýšit 1 500 EUR.

V opačném případě je třeba vyplnit celní deklaraci a zaplatit příslušené clo. Přehled předmětů, které nepatří do seznamu věcí pro osobní potřebu, stejně jako přehled zakázaných předmětů (nebo předmětů s omezením - např. cenné papíry) jsou uvedeny v příslušných přílohách dohody. V případě stěhování osobních věcí cizinci ze služebních důvodů (zaměstnání v Bělorusku) existují benevolentnější pravidla.

Do Běloruska je zakázáno dovážet narkotické a psychotropní látky (důrazně upozorňujeme na nulovou toleranci vůči přechovávání a užívání jakkoli malého množství jakýchkoli drog v Bělorusku), zařízení pro kouření opia a hašiše, tiskové a audiovizuální materiály nebo jiné nosiče s pornografickým obsahem a s informacemi, které mohou poškodit zájmy Běloruska. Z Běloruska je zakázáno vyvážet narkotické a psychotropní látky, tiskové a audiovizuální materiály nebo jiné nosiče s pornografickým obsahem a s informacemi, které mohou poškodit zájmy Běloruska. Dále je zakázán vývoz uměleckých předmětů a starožitností, rostlin a živočichů zapsaných do Červené knihy Běloruské republiky, nepracovaných drahých kovů a kamenů. Podrobně na stránkách Celní správy Běloruska (https://www.customs.gov.by/ru/besposhlinnij_vvoz_vivoz-ru/).

Letecké spojení mezi Prahou a Minskem provozované společností BELAVIA (<https://belavia.by/>) od 28. května 2021 dočasně pozastaveno. **Cestování vlakem** není v současné době dostupné. **Cestování pravidelnou autobusovou linkou** mezi Prahou a Minskem lze uskutečnit prostřednictvím pravidelné autobusové linky Eurolines, prodej jízdenek a jízdní řády online (<https://getbybus.com/cs/eurolines-cz>). Při vjezdu na území Běloruska **osobním automobilem** je třeba na hranici vyplnit celní deklaraci o dočasném dovozu (временный ввоз). Současně se předkládají originály malého technického průkazu a řidičského průkazu (pro jistotu je vhodné mít i fotokopie). Neřídí-li vozidlo majitel zapsaný v dokladech vozidla, je třeba mít s sebou ověřenou plnou moc. Užívat dočasně dovezené vozidlo na území Běloruska smí pouze osoba, na niž byl vyřízen dočasný dovoz (tj. musí jej řídit, nebo alespoň být ve voze přítomna, řídí-li jej jiná osoba). S vozidlem je třeba opustit území Běloruska před vypršením doby povolení pro dočasný vjezd, tedy do 3 měsíců! Mezi vládami Běloruska a Ruskou federací byla v únoru 2010 podepsána Dohoda o dočasném dovozu a vývozu automobilů. Ta předpokládá, že při cestě do Ruské federace přes Bělorusko stačí deklarovat automobil pouze na hranicích EU/Bělorusko a průjezd do RF je volný. Do 3 měsíců však musí automobil opustit RF, respektive Bělorusko. V případě dotazů k celním formalitám při vjezdu do Běloruska je možné se obrátit na Státní celní výbor Běloruska, tel.: +375 17 2189085 (<https://www.gtk.gov.by/ru/>).

Při vjezdu do Běloruska je vyžadováno povinné pojištění automobilu. Díky účinnosti dohody o „zelené kartě“ mezi ČR a Běloruskem je akceptována zelená karta, pokud na kartě není přeškrtnuto Bělorusko v rubrice územní platnosti. Druhou možností je sjednání si pojištění přímo na hranici prostřednictvím Běloruské kanceláře dopravního pojištění, jejichž členy je v současnosti 6 běloruských pojišťoven.

Běloruská kancelář dopravního pojištění (<http://www.btib.org>). Kde platí Zelená karta – Česká kancelář pojistitelů - Zelená karta (<https://www.ckp.cz/o-povinnem-ruceni/zelena-karta>).

Silnice a mýtné

Běloruské silnice jsou obecně velmi dobré, dálnice M1 z Brestu přes Minsk do Moskvy dokonce velmi kvalitní. Mimo hlavní tahy a ve vesnicích však kvalita vozovky kolísá. Od 1. srpna 2013 probíhá výběr mýtného elektronickým způsobem na bázi technologie KAPSCH TrafficCom AG. Ten se týká rovněž osobních vozidel do 3,5 tun, která nejsou registrována na území Celní unie, tedy včetně automobilů s českou poznávací značkou.

Mýtné se týká následujících úseků: M1/E30 Brest – Minsk – hranice s RF (platný úsek 609 km); M2 Minsk – mezinárodní letiště Minsk (platný úsek 27 km); M3 Minsk – Vitebsk (platný úsek 32 km); M4 Minsk – Mogilev (platný úsek 176 km); M5/E271 Minsk – Gomel (platný úsek 44 km); M6/E28 Minsk – Grodno – hranice s PL (platný úsek 45 km).

Řidiči vozidel, jichž se elektronické mýtné týká, jsou povinni se zaregistrovat na Система BelToll (<http://beltoll.by/>) a proti záloze (20 EUR pro vozidla do 3,5 t a 50 EUR nad 3,5 t) si vyzvednout palubní jednotku na stanicích poblíž hraničních přechodů či benzínových stanic. Následně je třeba palubní jednotku dobít a správně instalovat. Výše zálohy se odvíjí od váhy a typu vozidla, platit lze v BYR nebo palivovými kartami. K 1. lednu 2021 tarify za užití placených dálnic činily: 0,04 EUR/km pro vozidla do 3,5 t; 0,09 EUR/km pro vozidla nad 3,5 t s 2 osami; 0,115 EUR/km pro vozidla nad 3,5 t s 3 osami; 0,145 EUR/km pro vozidla nad 3,5 t s 4 a více osami.

Dopravní přestupky

Na místě je striktní dodržování silničních předpisů, a to zejména omezení rychlosti. Tolerance k alkoholu je v BY nulová. V případě řízení vozidla pod vlivem alkoholu může být dopravní prostředek takovému řidiči státem konfiskován (platí od 24.10.2013).

Registrace pobytu

Při pobytu v Bělorusku delším než 10 dní je cizinec povinen se registrovat. Registraci provádí ubytovací středisko (hotel, lázeňské centrum). V případě pobytu u soukromé osoby je třeba provést registraci osobně na příslušném oddělení občanství a migrace (např. Minsk spadá pod Hlavní správu vnitřních záležitostí Minského městského výboru, který se dále dělí na rajónní správy - <https://minobl.mvd.gov.by/ru>). Při registraci je třeba předložit cestovní pas (víza), imigrační kartu (vyplňuje se na hranicích), cestovní pojištění a vyplněnou žádost (na příslušném oddělení občanství a migrace). Procesem registrace je pověřen vždy příslušný inspektor oddělení odpovědný za pobyt cizích státních příslušníků v Bělorusku.

Základní veličina

Řada úředních poplatků (včetně pokut a sankcí) je uváděna v ekvivalentu k tzv. „základní veličině“ (базовая величина). Jedna (1) základní veličina se od 1. ledna 2021 rovná 29 běloruských rublů.

Tax free

V Bělorusku je aplikován systém vratky DPH z nákupu běloruského zboží zahraničními turisty - TAX FREE (<https://www.tax-free.by>).

Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

V Bělorusku je velmi dobrá bezpečnostní situace, nicméně může dojít k drobným krádežím, zejména v místech s větší četností lidí (obchodní domy, nádraží, stadiony, metro apod.) Není doporučováno zdržovat se poblíž míst protestních akcí z důvodu možného zadržení za účast na nepovolené demonstraci. Rovněž není doporučována návštěva míst bezprostředně zasažených následky havárie Černobylské jaderné elektrárny, k níž došlo v roce 1986 na Ukrajině, pouhých 10 km od hranic s Běloruskem. Jedná se zejména o oblast na jihovýchodě země, rozprostírající se mezi městy Loev, Mozyr, Petrikov a David-Gorodok. Na celém ostatním území Běloruska je trvale mírně zvýšená radiace. Monitoring úrovně radiace - Republikové centrum radiální kontroly a monitoringu (<https://rad.org.by/monitoring/radiation.html>).

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Pracovní povolení

Cizinci mohou v Bělorusku vykonávat pracovní činnost pouze na základě speciálního pracovního povolení. Povolení na 1 rok vydávají příslušné orgány v místě pobytu cizince, zabývající se problematikou občanství a migrace. Pracovní povolení může být prodlouženo o další rok. Výjimkou jsou osoby, které mají povolení k trvalému pobytu, na základě mezinárodních dohod (např. občané RF), zakladatelé nebo představitelé obchodních organizací se zahraničními investicemi, zaměstnanci pracující v zastoupeních zahraničních společností nacházejících se na území Běloruska. Běloruské podniky, které zaměstnávají více jak 10 zahraničních pracovníků bez trvalého pobytu musí žádat o povolení k zaměstnávání zahraniční pracovní síly.

Povolení k podnikání

Cizinci, mimo výjimek (viz Pracovní povolení), mohou v Bělorusku podnikat jen na základě speciálního povolení k podnikatelské činnosti. Povolení vydávají příslušné orgány, zabývající se problematikou občanství a migrace, na období uvedené v žádosti (ne však delší než je platnost dočasněho pobytu nebo registrace v Bělorusku). Cizinec, který získá příslušné povolení je povinen se v průběhu 15 pracovních dní evidovat na Ministerstvu daní a poplatků Běloruska. Podrobně: <https://pravo.by/pravovaya-informatsiya/normativnyye-dokumenty/bank-dannykh-administrativnye-protsedury/pravovye-akty/?p0=02.13>

Cizinci, kteří se dočasně nacházejí na území Běloruska nemají právo vykonávat podnikatelskou činnost bez vytvoření právnické osoby. Cizinci i běloruští občané pracují na základě pracovních smluv, jejichž povinné náležitosti upravuje běloruská legislativa. Zahraniční pracovníci platí ze svých příjmů daně podle běloruských zákonů. Zamezení dvojího zdanění řeší příslušná mezistátní dohoda mezi Běloruskem a ČR. V souladu se zákony Běloruska mohou zahraniční pracovníci vyvážet a převádět do zahraničí svou mzdu.

5.9 Veletrhy a akce

Přehled organizací, které pořádají výstavy a veletrhy v Bělorusku:

MINSKEXPO <http://minskexpo.com>, BELINTEREXPO <http://www.belinterexpo.by>, EXPOFORUM <http://www.expoforum.by>, BELEXPO <http://www.belexpo.by>.

Vybrané mezinárodní výstavy pořádané v Bělorusku v roce 2021:

- 1 BELAGRO (1. – 5. června) Mezinárodní výstava zemědělského vybavení a produkce, technologií, agrochemie, potravinářského a veterinárního odvětví.
- 1 Běloruské průmyslovo-ekonomické fórum (28. - 30 září) Minsk. Nejvýznamnější průmyslový veletrh Běloruska.
- 1 Budpragres (14. – 17. září) Výstava materiálů, technologií, techniky, vybavení, výroby, architektury, projektování, speciálních oděvů a úspory energie a zdrojů.
- 1 BeltexIndustry (6.– 8. října) Veletrh lehkého a textilního průmyslu. Obuv, textil, oblečení, doplňky, kožené zboží, bytový textil. Zařízení a stroje na výrobu textilní a kožené produkce a obuvi.
- 1 PRODEXPO (9. – 12. listopadu) Velkoobchodní mezinárodní výstava - veletrh potravin a nápojů.
- 1 NÁBYTEK (15. – 18. září) Mezinárodní specializovaná výstava – veletrh. Nábytek, materiály, příslušenství a náhradní díly, osvětlení, design.
- 1 Belarusian Transport Week (5. – 7. října) Mezinárodní specializovaná výstava v rámci Běloruského týdne dopravy. Výstavy se účastní zahraniční dopravní a logistická centra, výrobci a prodejci automobilů, dodavatelé vybavení pro logistická centra, pojišťovny.
- 1 Medicína a zdraví (5. - 7. října) Lékařská technika a zařízení, diagnostika, laboratorní medicína, zdravotnický nábytek, farmaceutické výrobky, rehabilitace, zubařští, zdravotnické služby.
- 1 Silniční stavitelství; Autoservis. Mechanika. Autodíly (27. – 29. října) Výstavba, opravy a údržba silnic a mostů, dopravní značení, světla a signalizace, bezpečnost, parkování, logistika, čerpací stanice. Autoservis, náhradní díly, pojištění, autoškoly.
- 1 TIBO (1. – 4. června) Mezinárodní specializované fórum. Jedna z největších IT-výstav v SNS a Pobaltí: telekomunikace, informační a bankovní technologie. Fórum každoročně přitahuje pozornost předních běloruských a zahraničních výrobců telekomunikačních zařízení, počítačů a softwaru, bezpečnostních systémů, poskytovatelů služeb.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Minsku, ul. Nagornaja 12, 220088 Minsk, Bělorusko Tel.: +375172945191 Fax: +375172945199 E-mail: minsk@embassy.mzv.cz Web: <http://www.mzv.cz/minsk>

Nouzová linka pro české občany (mimo pracovní dobu zastupitelského úřadu): +37544701 9009

- 1 Vedoucí zastupitelského úřadu: Tomáš Pernický, velvyslanec, E-mail: minsk@embassy.mzv.cz
- 1 Politika, kultura, lidská práva: Pavel Buček, rada, E-mail: minsk@embassy.mzv.cz
- 1 Ekonomika a obchod: Ivan Galat, obchodní rada, E-mail: commerce_minsk@mzv.cz
- 1 Konzulární oddělení: Milan Jandera, rada, vedoucí konzulárního úseku E-mail: Consulate_Minsk@mzv.cz

Pracovní doba: pondělí - pátek, od 8:30 do 17:00.

Velvyslanectví se nachází mimo centru města, nedaleko litevského velvyslanectví. Mezinárodní letiště v Minsku je od centra vzdáleno cca 45 km. Pro přepravu lze využít taxi (doporučujeme využít letištního taxi), autobus (č. 300) nebo mikrobusy. Z letiště vede do centra silnice M2 (Moskovskojе šossé), na kterou navazuje prospekt Nezávislosti (pr. Nezávislosti).

Dne 10. října 2012 byl slavnostně otevřen **Honorární konzulát ČR v Brestu** pod vedením honorárního konzula pana Uladzimira Mikuliče. Konzulát má působnost pro Brestskou oblast. Honorární konzulát ČR v Brestu bulvar Kosmonavtov 75/1 224030 Brest Bělorusko Tel.: +375162220527 E-mail: brest@honorary.mzv.cz

Provozní hodiny: úterý a čtvrtek 14-16 hod., jindy po předchozí domluvě.

Zastoupení CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism v Bělorusku není. Zahraniční kancelář CzechTourism sídlí v Moskvě; České centrum v Kyjevě.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Od roku 2013 lze použít jednotné číslo pro přivolání pomoci 112.

- 1 Hasiči: 101
- 1 Policie: 102
- 1 Záchraná služba: 103
- 1 Plyn: 104
- 1 Železnice: 105
- 1 Letiště: 106
- 1 Taxi: 107, 135, 152, 157, 158
- 1 Autobusová nádraží: 114
- 1 Telefonní čísla organizací: 109
- 1 Předpověď počasí: 195
- 1 Informace o tel. číslech: 185

Další důležitá telefonní čísla:

- 1 Ministerstvo zahraničních věcí ČR: +420224181111 (ústředna)
- 1 Ministerstvo průmyslu a obchodu: +420224811111 (ústředna)

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Oficiální webová prezentace Běloruska <http://www.belarus.by>

Běloruská telegrafní agentura BELTA (<https://www.belta.by>)

Běloruská informační společnost BELAPAN (<https://belapan.by>)

Nezávislý informační web Běloruský partyzán (<http://www.belaruspartisan.org>)

Internetové zpravodajství Charty 97 (<https://charter97.org/>)

Internetové zpravodajství Centra obránců lidských práv Vjasna (neregistrované) (<http://spring96.org>)

Adresy významných ústavních činitelů a institucí

Prezident (<https://president.gov.by>)

Rada ministrů (<http://www.government.by>)

Ministerstvo architektury a stavebnictví (<http://mas.gov.by>)

Ministerstvo zahraničních věcí (<https://www.mfa.gov.by>)

Ministerstvo bytového a komunálního hospodářství (<http://www.mjcx.gov.by>)

Ministerstvo zdravotnictví (<http://www.minzdrav.by>)

Ministerstvo vnitřních záležitostí (<https://www.mvd.gov.by>)

Ministerstvo informatiky (<http://www.mininform.gov.by>)

Ministerstvo kultury (<https://www.kultura.by>)

Ministerstvo lesního hospodářství (<http://www.mlh.by>)

Ministerstvo obrany (<https://www.mil.by>)

Ministerstvo školství (<https://edu.gov.by>)

Ministerstvo daní a poplatků (<http://www.nalog.gov.by>)

Ministerstvo pro mimořádné situace (<https://mchs.gov.by>)

Ministerstvo přírodních zdrojů a ochrany životního prostředí (<https://www.minpriroda.gov.by>)

Ministerstvo průmyslu (<https://minprom.gov.by>)

Ministerstvo spojů a informatizace (<https://www.mpt.gov.by>)

Ministerstvo zemědělského hospodářství a potravin (<https://www.mshp.gov.by>)

Ministerstvo sportu a turistiky (<http://www.mst.by>)

Ministerstvo antimonopolní regulace a obchodu (<https://mart.gov.by>)

Ministerstvo dopravy a komunikací (<https://www.mintrans.gov.by>)

Ministerstvo práce a sociální ochrany (<http://www.mintrud.gov.by>)

Ministerstvo financí (<http://www.minfin.gov.by>)

Ministerstvo hospodářství (<http://www.economy.gov.by>)

Ministerstvo energetiky (<https://www.minenergo.gov.by>)

Ministerstvo spravodlnosti (<https://minjust.gov.by>)

Národní statistický výbor (<https://www.belstat.gov.by>)

Státní celní výbor (<https://www.gtk.gov.by>)

Státní výbor pro standardizaci (<https://gosstandart.gov.by>)

Státní výbor pro vědu a technologie (<http://www.gknt.gov.by>)

Státní výbor majetku (<http://www.gki.gov.by>)

Státní vojensko-průmyslový výbor (<https://www.vpk.gov.by>)

Národní banka (<https://www.nbrb.by>)

Běloruská asociace autodopravců (BAMAP) (<http://bamap.org>)